

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาสภาพแวดล้อมของ โรงเรียนที่เปิดสอนในระดับอนุบาล-ช่วงชั้นที่ 3 ในเขตตรวจราชการที่ 3 ใน 6 ด้าน คือ ด้านอาคารสถานที่ ด้านการเรียนการสอน ด้านการให้บริการผู้เรียน ด้านการจัดการศึกษาเพื่อสนองความมุ่งหวังของผู้เรียน ด้านการจัดกิจกรรมผู้เรียน และด้านสังคมกลุ่มเพื่อน โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 2 และช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนที่เปิดสอนในระดับอนุบาล-ช่วงชั้นที่ 3 ทั้งหมด 390 คน ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และทำการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของโรงเรียนโดยใช้สถิติพื้นฐานได้แก่ ค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และเปรียบเทียบสภาพแวดล้อมของโรงเรียนจำแนกตามขนาดของโรงเรียนโดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) และเปรียบเทียบสภาพแวดล้อมของโรงเรียนจำแนกตามสถานที่ตั้งของโรงเรียนโดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) ซึ่งดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows ส่วนแบบสอบถามปลายเปิด ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อความที่ผู้ตอบเขียนอธิบายมาและนำประเด็นที่มีความคล้ายคลึงกันมาจัดเป็นกลุ่มเดียวกัน เพื่อนำมาแสดงเป็นค่าความถี่ สรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพแวดล้อมของ โรงเรียน มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมอยู่ในระดับมากเรียงลำดับคะแนนจากมากไปหาน้อยตามลำดับ ดังนี้ ด้านการเรียนการสอน ด้านการจัดกิจกรรมผู้เรียน ด้านสังคมกลุ่มเพื่อน ด้านการให้บริการผู้เรียน ด้านการจัดการศึกษาเพื่อสนองความมุ่งหวังของผู้เรียน และด้านอาคารสถานที่

นักเรียนช่วงชั้นที่ 2 มีความคิดเห็นว่าการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนในเขตตรวจราชการที่ 3 มีความเหมาะสมมาก เรียงลำดับได้ดังนี้ ด้านการเรียนการสอน ด้านการจัดกิจกรรมผู้เรียน ด้านสังคมกลุ่มเพื่อน ด้านการให้บริการผู้เรียน ด้านการจัดการศึกษาเพื่อสนองความมุ่งหวังของผู้เรียน และด้านอาคารสถานที่

นักเรียนช่วงชั้นที่ 3 มีความคิดเห็นว่าการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนในเขตตรวจราชการที่ 3 มีความเหมาะสมมาก เรียงลำดับได้ดังนี้ ด้านการเรียนการสอน ด้านการจัดกิจกรรมผู้เรียน ด้านสังคมกลุ่มเพื่อน ด้านการให้บริการผู้เรียน ด้านการจัดการศึกษาเพื่อสนองความมุ่งหวังของผู้เรียน และด้านอาคารสถานที่

2. สภาพแวดล้อมของโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้เรียน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนขนาดกลาง และ โรงเรียนขนาดใหญ่ ผลการวิจัยพบว่าสภาพแวดล้อมของโรงเรียน โดยรวม และด้านการเรียนการสอน ด้านการให้บริการผู้เรียน และด้านสังคม กลุ่มเพื่อนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .05$ ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นไปตามสมมุติฐานที่กำหนดไว้ ยกเว้นสภาพแวดล้อมด้านอาคารสถานที่ ด้านการจัดการศึกษา เพื่อสนองความมุ่งหวังของผู้เรียนและด้านการจัดกิจกรรมผู้เรียน ซึ่งแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3. สภาพแวดล้อมของโรงเรียน จำแนกตามสถานที่ตั้ง ในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล โดยรวม และรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .05$

4. ความต้องการพัฒนาสภาพแวดล้อมใน โรงเรียนของนักเรียน โดยจัดลำดับสามลำดับในแต่ละด้าน ดังนี้

4.1 ด้านอาคารสถานที่ ได้แก่ ควรเพิ่มสถานที่พักผ่อนหย่อนใจในโรงเรียน รองลงมา ได้แก่ ควรจัดให้มีห้องพยาบาลแยกจากอาคารเรียน และควรจัดให้มีแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ในโรงเรียน

4.2 ด้านการเรียนการสอน ได้แก่ ควรจัดให้มีการ ไปเรียนนอกสถานที่ที่บรรยายคดี ๆ รองลงมาได้แก่ ควรจัดให้มีสื่อความรู้ใหม่และทันสมัยตลอดเวลา และควรจัดให้มีตำราที่นักเรียนเรียนเข้าใจง่าย

4.3 ด้านการให้บริการผู้เรียน ได้แก่ ควรมีที่คิมน้ำตั้งไว้หน้าห้องเรียนทุกห้อง รองลงมาได้แก่ ควรจัดสรรอาหารเสริม (นม) ให้แก่นักเรียนทุกชั้น และควรจัดสรรอาหารกลางวันให้แก่นักเรียนทุกคน

4.4 ด้านการจัดการศึกษาเพื่อสนองความมุ่งหวังของผู้เรียนได้แก่ ควรมีการแนะแนวทางการประกอบอาชีพในอนาคต รองลงมาได้แก่ ควรวัดและประเมินผลตามความถนัดของนักเรียนแต่ละคน และควรจัดให้มีวิชาเลือกที่หลากหลาย

4.5 ด้านการจัดกิจกรรมผู้เรียนได้แก่ ควรมีกิจกรรมสร้างประโยชน์แก่ชุมชน รองลงมาได้แก่ ควรให้ครูและนักเรียนได้ทำกิจกรรมร่วมกัน และควรจัดกิจกรรมเสริมวิชาการในวันเสาร์-อาทิตย์

4.6 ด้านสังคมกลุ่มเพื่อนได้แก่ ควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการรุ่นพี่ดูแลรุ่นน้อง รองลงมาได้แก่ ควรมีการจัดรวมกลุ่มรุ่นพี่และรุ่นน้องในการทำกิจกรรมร่วมกัน และควรมีการจัดกิจกรรมรับน้องของรุ่นพี่ในโรงเรียน

อภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพแวดล้อมของโรงเรียนตามความคิดเห็นของผู้เรียนช่วงชั้นที่ 2 และช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนในเขตตรวจราชการที่ 3 จากผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนมีการจัดสภาพแวดล้อมโดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากในปัจจุบันสถานศึกษาส่วนใหญ่ ได้ให้ความสำคัญกับการจัดการสภาพแวดล้อมในโรงเรียน เพื่อให้เป็นไปตามอุดมการณ์ และหลักการในการจัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ เกี่ยวกับแนวการจัดการศึกษา ในมาตรฐานที่ 2 ตัวบ่งชี้ที่ 2.1 การจัดหลักสูตรการเรียนรู้ และสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2549, หน้า 5) จึงทำให้นักเรียนเกิดความพึงพอใจ และจัดระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิชาติ บัวทอง (2541, หน้า 89-90) ที่ได้ศึกษาเรื่องการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนกับประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาของชาติ เขตการศึกษา 3 พบว่า การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนประถมศึกษา รายด้านและโดยรวมทั้งเพศชาย และเพศหญิง อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ บรรหาร เทียมเมฆ (2546, หน้า 45-46) ได้ศึกษาสภาพสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอปากน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่าสภาพสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก และ วิษณุ ผสมทรัพย์ (2546, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนสตรีศรีวิทยาคม กรมสามัญศึกษาอำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี จำแนกตามความคิดเห็นของนักเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก และ นัฐญาพร ดุษดี (2545, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสระแก้ว พบว่า การจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งเมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา นักเรียนทั้งสองระดับมีความคิดเห็นตรงกัน คือ ด้านการเรียนการสอน มีระดับความเหมาะสมมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการจัดกิจกรรมผู้เรียน ด้านสังคมกลุ่มเพื่อน ด้านการให้บริการผู้เรียน ด้านการจัดการศึกษาเพื่อสนองความมุ่งหวังผู้เรียน และด้านอาคารสถานที่ตามลำดับ สภาพแวดล้อมของโรงเรียน ตามความคิดของผู้เรียน ช่วงชั้นที่ 2 และช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนในเขตตรวจราชการที่ 3 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน และรายชื่อ จำแนกตามระดับชั้น ดังนี้

1.1 ด้านอาคารสถานที่ โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ จำแนกตามระดับชั้น เรียงลำดับคะแนน พบว่า

1.1.1 ระดับช่วงชั้นที่ 2 มีความคิดเห็นว่า โรงเรียนมีความเหมาะสมด้านอาคารสถานที่ โดยรวม และรายชื่อ อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับคะแนนจากมากไปน้อย ในสามลำดับแรก

ดังนี้ ห้องเรียนอาคารเรียนมีอากาศถ่ายเทได้สะดวก และมีแสงสว่างเพียงพอ ความเพียงพอของสนามกีฬา และความเพียงพอของห้องปฏิบัติการ ทั้งนี้ แสดงว่า การปลูกสร้างอาคารเรียนของโรงเรียนในเขตตรวจราชการที่ 3 ซึ่งได้รับการจัดสรรงบประมาณจากทางราชการนั้น มีการดำเนินการได้ถูกต้องตามแบบวิธีการ ขั้นตอนตามระเบียบ สำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ มีคณะกรรมการการก่อสร้าง และผู้ควบคุมการก่อสร้าง ซึ่งมีความรู้ความชำนาญ ตรงตามมาตรฐานที่ทางราชการกำหนด และเนื่องจากโรงเรียน ที่เปิดสอนในระดับอนุบาล-ช่วงชั้นที่ 3 เป็นโรงเรียนที่มีอาณาเขตบริเวณกว้างขวางมีสนามกีฬาเพียงพอ นอกจากนี้ทางโรงเรียนยังได้รับจัดสรรงบประมาณ ในการสร้างห้องปฏิบัติการต่าง ๆ อย่างเพียงพอ สอดคล้องกับงานวิจัยของ นันทพร ดุษดี (2545, หน้า 49) ได้ศึกษาสภาพการจัดสิ่งแวดลอมใน โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษา จังหวัดสระแก้ว พบว่า ด้านกายภาพ ผู้บริหาร โรงเรียนมีการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัด สิ่งแวดลอมในโรงเรียน อยู่ในระดับมาก

1.1.2 ระดับช่วงชั้นที่ 3 มีความคิดเห็นว่า โรงเรียนมีความเหมาะสม ด้านอาคารสถานที่ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับคะแนนจากมากไปน้อย ในสามลำดับแรก ดังนี้ ห้องเรียนอาคารเรียนมีอากาศถ่ายเทได้สะดวก และมีแสงสว่างเพียงพอ สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ สะอาดร่มรื่นสวยงาม และความสะอาดสวยงามของอาคารสถานที่ และบริเวณโรงเรียน ทั้งนี้เพราะการจัดสภาพแวดล้อมด้านอาคารสถานที่ของโรงเรียน ที่เปิดสอนในอนุบาล-ช่วงชั้นที่ 3 ในเขตตรวจราชการที่ 3 นี้จัดได้อย่างดี สอดคล้องความต้องการตามวัย นักเรียนจึงลงความเห็นว่ามีความเหมาะสมในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ มีเพียงข้อความเดียวที่อยู่ในระดับปานกลาง คือ ห้องน้ำ ห้องส้วม ถูกสุขลักษณะ เนื่องจากบุคลากรที่เกี่ยวข้องที่ได้รับมอบหมายให้กำกับดูแลติดตาม ไม่ตระหนักในความสำคัญของการบริการอาคารห้องน้ำ ห้องส้วม และให้ความสำคัญค่อนข้างน้อย ทำให้ขาดการกำกับติดตามอย่างจริงจัง สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาอำนาจ ครอบบุญ (2547, หน้า 168) ได้ศึกษาสภาพและความต้องการพัฒนาสิ่งแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียน ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนา วันอาทิตย์ ในจังหวัดชลบุรี พบว่านักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ด้านอาคารสถานที่โดยรวมอยู่ในระดับดี ยกเว้นเพียงข้อเดียว ที่อยู่ในระดับปานกลาง คือห้องน้ำ ห้องส้วมมีความสะอาดถูกสุขลักษณะ

1.2 ด้านการเรียนการสอน โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาจำแนกตามระดับชั้น เรียงลำดับคะแนน พบว่า

1.2.1 ระดับในช่วงชั้นที่ 2 มีความเห็นว่าโรงเรียนมีความเหมาะสม ด้านการเรียนการสอนในระดับมาก เรียงลำดับคะแนนจากมากไปน้อยในสามลำดับแรก ดังนี้ ครูมีความกระตือรือร้น และรับผิดชอบต่อการสอน ครูให้ความสนใจ เอาใจใส่นักเรียน และพัฒนานักเรียน

ที่มีปัญหาการเรียน และครูมีสื่อในการเรียนการสอน และยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ การที่นักเรียนระดับในช่วงชั้นที่ 2 มีความคิดเห็น เช่นนี้ ก็เพราะเหตุผลว่า นักเรียนมีความเชื่อและศรัทธาในตัวครูผู้สอน ครูสามารถสร้างแรงจูงใจ เพื่อให้ให้นักเรียนสนใจ ครูแต่ละคนมีความรู้ ความสามารถและการเอาใจใส่ ในการสอนเป็นอย่างดี สอดคล้องกับผลการศึกษาค้นคว้าของ อรพันธุ์ ประสิทธิ์รัตน์ (2533, หน้า 30 อ้างถึงใน วิทยา ปาละสิทธิ์, 2544, หน้า 59) ที่พบว่า พฤติกรรมของครูมีอิทธิพลต่อการเรียนการสอนของนักเรียนในระดับมาก ส่วนในด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน ครูมีการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการเรียนการสอน นักเรียนมีโอกาสนำสื่ออย่างทั่วถึงและเพียงพอ ทั้งนี้เพราะว่า โรงเรียนได้รับการจัดสรรงบประมาณ เพื่อจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอนต่าง ๆ ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ บรรหาร เทียมเมฆ (2546, หน้า 48) ได้ศึกษาสภาพสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอปากน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า สภาพสิ่งแวดล้อมด้านวิชาการ โดยรวมเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะ ครูผู้สอนมีการเตรียมความพร้อมทั้งทางด้านความรู้ สื่อ และอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอน สามารถสร้างความสนใจของผู้เรียนได้

1.2.2 ระดับในช่วงชั้นที่ 3 มีความคิดเห็นว่าโรงเรียนมีความเหมาะสม ด้านการเรียนการสอนในระดับมาก เรียงลำดับคะแนนจากมากไปน้อย ในสามลำดับแรก ดังนี้ ครูมีความกระตือรือร้น และรับผิดชอบต่อการสอน ครูให้ความสนใจ เอาใจใส่นักเรียน และพัฒนานักเรียนที่มีปัญหาการเรียน และครูประเมินผลนักเรียน ตามสภาพจริงมีความเที่ยงตรง ทั้งนี้เนื่องจาก ครูที่สอนนักเรียนในระดับในช่วงชั้นที่ 3 มีวุฒิภาวะที่สูงแล้ว และได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบ และมีคุณภาพ เพื่อให้ทัดเทียมกับโรงเรียนที่เปิดสอนในระดับมัธยมศึกษา จึงทำให้ครูมีความพยายาม และสนใจที่จะให้ความรู้อย่างเต็มที่ และเป็นธรรมชาติแก่นักเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาอำนาจ ครอบบุญ (2547, หน้า 184) ได้ศึกษาได้ศึกษาสภาพและความต้องการพัฒนาสิ่งแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียน ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในจังหวัดชลบุรี พบว่า นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ด้านหลักสูตร และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิษณุ ผสมทรัพย์ (2546, หน้า 61) ได้ศึกษาด้านความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน สัตหีบวิทยาคม กรมสามัญศึกษา อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี พบว่า ด้านวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านการให้บริการผู้เรียน โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อจำแนกตามระดับชั้น เรียงลำดับคะแนน พบว่า

1.3.1 ระดับในช่วงชั้นที่ 2 มีความเห็นว่าโรงเรียนมีความเหมาะสม ด้านการให้บริการผู้เรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับคะแนนจากมากไปน้อยในสามลำดับแรก

ดังนี้ ผู้บริหาร ครู เอาใจใส่ดูแล และจัดสวัสดิการหรือจัดหาทุนให้นักเรียนที่ขาดแคลนอย่างทั่วถึง ห้องสมุดมีเอกสาร หนังสือเพียงพอตามความต้องการ และการบริการด้านอาหารกลางวันถูกหลักโภชนาการ และมีราคาเหมาะสมยุติธรรม ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนเห็นว่า การให้บริการนักเรียนถือว่าเป็นงานที่สำคัญ และควรให้ความสนใจเป็นอย่างมาก มีการจัดบริการเกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือด้านเงินแก่นักเรียนที่ยากจน เพื่อจะได้ศึกษาเล่าเรียนจนสำเร็จ ในส่วนของห้องสมุด รัฐบาลก็สนับสนุนงบประมาณในการจัดซื้อหนังสือเข้าห้องสมุดทุกปี ทำให้มีหนังสือเพียงพอตามความต้องการของนักเรียน และ โรงเรียนยังมีบริการด้านอาหารกลางวัน เพื่อให้นักเรียนได้รับประทานอาหารที่มีประโยชน์ ถูกสุขลักษณะและราคาถูก สอดคล้องกับ ดำรง ประเสริฐกุล (2542 , หน้า 110-111) กล่าวถึง การบริหารกิจการนักเรียนในด้านการบริการ และสวัสดิการ ไว้ว่า ในการจัดบริการ และสวัสดิการให้นักเรียน จะต้องคำนึงถึงผลที่ นักเรียนจะได้รับ และผลนี้จะต้องสะท้อนกลับไปยังโรงเรียนที่ซึ่งจะทำให้โรงเรียนมีความเจริญก้าวหน้า และมีชื่อเสียง

1.3.2 ระดับในช่วงชั้นที่ 3 มีความเห็นว่าโรงเรียนมีความเหมาะสม ด้านการให้การบริการผู้เรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับคะแนนจากมากไปน้อยในสามลำดับแรก ดังนี้ ผู้บริหาร ครู เอาใจใส่ดูแล และจัดสวัสดิการหรือจัดหาทุนให้นักเรียนที่ขาดแคลนอย่างทั่วถึง ห้องสมุดมีเอกสาร หนังสือเพียงพอตาม ความต้องการ และการบริการด้านประชาสัมพันธ์ ข่าวสารข้อมูล อย่างทั่วถึง ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่านักเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 3 ได้รับการดูแลเอาใจใส่ดูแลอย่างดีจากผู้บริหาร โรงเรียนให้การบริการที่เหมาะสมทัดเทียม โรงเรียนที่เปิดสอนในระดับมัธยมทั้งด้านเอกสารตำรา และการเผยแพร่ข่าวสารข้อมูลต่าง ๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิษณุ พสมทรัพย์ (2546, หน้า 61) ได้ศึกษาด้านความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน สัตหีบวิทยาคม กรมสามัญศึกษา อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี พบว่า ด้านบริการซึ่งรวมถึง การจัดสวัสดิการ เพื่อให้การสนับสนุนนักเรียน ตามความคิดเห็นของนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ มีเพียงข้อความเดียวที่อยู่ในระดับปานกลาง คือ มีการบริการการจัดหางาน ให้กับนักเรียนที่จบการศึกษา ทั้งนี้เนื่องจากนักเรียนจบระดับในช่วงชั้นที่ 3 ยังไม่เป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน ทางโรงเรียนจึงจัดการบริการได้ในระดับปานกลาง

1.4 ด้านการจัดการศึกษาเพื่อสนองความมุ่งหวังของผู้เรียน โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ จำแนกตามระดับชั้น เรียงลำดับคะแนน พบว่า

1.4.1 ระดับในช่วงชั้นที่ 2 มีความคิดเห็นว่าโรงเรียนมีความเหมาะสมด้านการจัดการศึกษาเพื่อสนองความมุ่งหวังของผู้เรียน โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เรียงลำดับคะแนนจากมากไปน้อย ในสามลำดับแรกดังนี้ การเรียนการสอนเน้นให้นักเรียนรู้จักคิด วิเคราะห์รู้จักใช้ปัญญา นักเรียนมีความรู้สึที่ดีต่อการเรียน สามารถนำไปประกอบอาชีพได้ ทั้งนี้เนื่องจาก

โรงเรียนในเขตตรวจราชการที่ 3 มีการจัดการเรียนการสอน เป็นธรรมชาติให้ผู้เรียนรู้จักคิด ค้นคว้า วิเคราะห์เป็น รู้จักใช้ปัญหาแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสมกับสภาพแวดล้อม ครูผู้สอนมีความสามารถในการสร้างบรรยากาศ การเรียนรู้ที่น่าสนใจ ทำให้นักเรียนมีความรู้สึกที่ดีต่อการเรียน เป็นแนวทางนำความรู้ไปสู่อาชีพที่แน่นอน

1.4.2 ระดับในช่วงชั้นที่ 3 มีความคิดเห็นว่าโรงเรียนมีความเหมาะสมด้านการจัดการศึกษาเพื่อสนองความมุ่งหวังของผู้เรียน โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เรียงลำดับคะแนนจากมากไปน้อย ในสามลำดับแรกดังนี้ การเรียนการสอนเน้นให้นักเรียนรู้จักคิด วิเคราะห์รู้จักใช้ปัญหา ความรู้ความสามารถนำไปประกอบอาชีพได้และนักเรียนมีความรู้สึกที่ดีต่อการเรียน ทั้งนี้เนื่องจาก โรงเรียนในเขตตรวจราชการที่ 3 มีการจัดการศึกษา เพื่อสนองความมุ่งหวังของผู้เรียน ในระดับในช่วงชั้นที่ 3 นั้น ในเขตตรวจราชการที่ 3 ได้เน้นให้ผู้เรียนรู้จักสติปัญญา และสามารถนำความรู้ที่เรียนไปประกอบอาชีพ ตามความคาดหวังที่นักเรียนต้องการ ส่งผลให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียน

1.5 ด้านการจัดกิจกรรมผู้เรียน โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา รายข้อ จำแนกตามระดับชั้น เรียงลำดับคะแนน พบว่า ระดับช่วงชั้นที่ 2 และนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 มีความคิดเห็นตรงกันว่า โรงเรียนมีความเหมาะสมด้านการจัดกิจกรรมผู้เรียน โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เรียงลำดับคะแนนจากมากไปน้อย ในสามลำดับแรก ดังนี้ การส่งเสริมให้นักเรียนจัดและเข้าร่วมกิจกรรม ด้านต่าง ๆ เช่น กีฬา ศิลปะ วัฒนธรรม และกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ การส่งเสริมสนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมเพื่อก่อให้เกิดความรัก ความสามัคคีความผูกพันต่อสถานศึกษา และผู้บริหาร ครู ให้ความสนใจ และให้ความแนะนำช่วยเหลือในการทำกิจกรรมของนักเรียน ทั้งนี้เป็นเพราะงานกิจการของนักเรียน เป็นหลักที่มีความสำคัญรองลงมาจากงานวิชาการ โรงเรียนจึงได้สนับสนุนการจัดกิจกรรม ส่งเสริมให้นักเรียนทุกคนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมตามความสมัครใจ ซึ่งการจัดการกรรมผู้เรียน โรงเรียนมุ่งเน้นกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อนักเรียนและสถานศึกษา โดยมีครูคอยให้คำแนะนำ ให้นักเรียนรู้จักใช้เวลาให้ถูกต้อง ให้นักเรียนสามารถแยกแยะและเลือกเข้าร่วมกิจกรรมได้อย่างเหมาะสม เป็นการแสดงความรับผิดชอบของตนต่อสถานศึกษาอีกด้วย ซึ่ง กระทรวงศึกษาธิการ (2544, หน้า 46) ได้กำหนดมาตรฐานของกิจกรรมจะต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขของความเป็นไปได้เหมาะสม เอื้อประโยชน์แก่นักเรียนมากที่สุด และจะต้องเป็นกิจกรรมที่จัดขึ้น โดยคำนึงถึงความพึงพอใจความสนใจ ความถนัด และความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญ จึงทำให้นักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 2 และช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนที่เปิดสอนในระดับอนุบาล-ช่วงชั้นที่ 3 ในเขตตรวจราชการที่ 3 มีความคิดเห็นเหมือนกันว่าโรงเรียนสามารถจัดสภาพสิ่งแวดล้อมด้านการจัดกิจกรรมผู้เรียนมีความเหมาะสมมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิเชียร

มิ่งแก้ว (2546, หน้า 79) ได้ศึกษาความคิดเห็นของครู และนักเรียนที่มีต่อกิจกรรม พัฒนาผู้เรียนในโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา พบว่าโรงเรียนที่มีระดับช่วงชั้นต่างกันมีความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ไม่แตกต่างกัน นักเรียนนักศึกษาที่ศึกษาในระดับชั้นปีต่างกัน มีความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมในภาพรวมไม่แตกต่างกัน

1.6 ด้านสังคมกลุ่มเพื่อน โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา รายชื่อ จำแนกตามระดับชั้นเรียงลำดับคะแนน พบว่า

1.6.1 ระดับช่วงชั้นที่ 2 มีความคิดเห็นว่าโรงเรียนมีความเหมาะสมด้านสังคมกลุ่มเพื่อน โดยรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก เรียงลำดับคะแนนจากมากไปน้อย ในสามลำดับแรก ดังนี้ ครูแนะนำวิธีการคบเพื่อนที่ดี และวิธีช่วยเหลือเพื่อนให้ห่างไกลจากอบายมุข นักเรียนมีความสุขสนุกสนานเมื่ออยู่ในกลุ่มเพื่อน ครูส่งเสริมให้นักเรียนทำงานเป็นกลุ่ม ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่าสภาพสิ่งแวดล้อมสังคมกลุ่มเพื่อน ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ครุมีบทบาทสำคัญเป็นอันดับหนึ่ง นักเรียนจะเชื่อฟังและปฏิบัติตามคำแนะนำของครูในการคบเพื่อน ทำให้นักเรียนมีความสุขสนุกสนานเมื่ออยู่ในกลุ่มเพื่อน ส่งผลต่อการทำงานกลุ่มที่ดี นักเรียนจึงมีเจตคติที่ดีต่อสังคมกลุ่มเพื่อน และจัดระดับความเหมาะสมให้อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ แพรพรรณ ไชยยงค์ (2542, หน้า 125) ได้ศึกษาสภาพแวดล้อมในสถาบันราชภัฏมหาสารคาม ตามทัศนะผู้บริหาร อาจารย์และนักศึกษา ใน 7 ด้าน คือนโยบายการบริหาร ด้านหลักสูตรและเนื้อหาวิชาด้านกิจกรรมการเรียน การสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านอาคารสถานที่ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์และนักศึกษา และด้านความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อน ผลการศึกษาด้านความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อน พบว่าผู้บริหาร อาจารย์และนักศึกษามีทัศนะต่อสภาพแวดล้อมโดยรวมทุกข้อเห็นว่ามีเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

1.6.2 ระดับช่วงชั้นที่ 3 มีความคิดเห็นว่าโรงเรียนมีความเหมาะสมด้านสังคมกลุ่มเพื่อน โดยรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก เรียงลำดับคะแนนจากมากไปน้อย ในสามลำดับแรก ดังนี้ ครูแนะนำวิธีการคบเพื่อนที่ดี และวิธีช่วยเหลือเพื่อนให้ห่างไกลจากอบายมุข นักเรียนมีความสุขสนุกสนานเมื่ออยู่ในกลุ่มเพื่อน ครูส่งเสริมให้นักเรียนทำงานเป็นกลุ่ม ทั้งนี้ เป็นเพราะว่านักเรียนในช่วงชั้นที่ 3 กลุ่มเพื่อนมีบทบาทสำคัญเป็นอันดับหนึ่ง นักเรียนจะคิดเพื่อน และเพื่อนจะมีอิทธิพลต่อความคิดและการกระทำของพวกเขา ดังนั้นความสัมพันธ์ในสังคมกลุ่มเพื่อน จึงมีความสำคัญต่อความเจริญงอกงามของนักเรียน ครูมีโอกาสดูติดต่อสัมพันธ์น้อยกว่าแต่ก็สามารถส่งผลต่อความคิดและทัศนคติของนักเรียน โดยให้ความแนะนำ ช่วยเหลือ ส่งเสริมให้นักเรียนได้ทำงานเป็นกลุ่ม นักเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 3 จึงจัดความเหมาะสมของสภาพแวดล้อมด้านสังคมกลุ่มเพื่อนในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาอำนาจ ครอบงม (2547, หน้า 168)

ได้ศึกษาสภาพและความต้องการพัฒนาสิ่งแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในจังหวัดชลบุรี พบว่า ด้านสภาพนักเรียนและเพื่อนร่วมชั้น รายชื่อแบ่งตามระดับชั้นโดยรวมมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับดี

2. สภาพแวดล้อมของโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้เรียน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนขนาดกลาง และ โรงเรียนขนาดใหญ่ ผลการวิจัยพบว่าสภาพแวดล้อมของโรงเรียนโดยรวมและทุกรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .05$ โดยโรงเรียนขนาดใหญ่มีสภาพแวดล้อมของโรงเรียนดีกว่าโรงเรียนขนาดกลางซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูล เป็นไปตามสมมุติฐานที่กำหนดไว้ ทั้งนี้เนื่องจาก โรงเรียนขนาดใหญ่มี สภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เช่น อาคารเรียน ห้องเรียน ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ สถานที่เล่นกีฬามีเพียงพอ โรงเรียนขนาดใหญ่ รัฐบาลได้ให้งบประมาณสนับสนุนอย่างต่อเนื่องและเพียงพอจากเงินรายหัวตามจำนวนของเด็กทำให้โรงเรียนมีความพร้อม สามารถจัดบริการผู้เรียนได้ สอดคล้องและเกี่ยวข้องกับหลักสูตรทำให้นักเรียนได้รับบริการอย่างทั่วถึงในทุกด้านทั้งความพร้อมในด้านบุคลากรและสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอน ซึ่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดแนวทางการจัดการศึกษา โดยให้ความสำคัญกับผู้เรียน ดังนั้น การให้บริการผู้เรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญ โดยครูผู้สอนเป็นผู้ช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุนผู้เรียน ในการแสวงหาความรู้จากสื่อและแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ให้ข้อมูลที่ถูกต้องแก่ผู้เรียน เพื่อนำไปใช้สร้างสรรค์ความรู้ของตนเอง การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานมุ่งปลูกฝังด้านปัญญา พัฒนาการคิดของผู้เรียนให้มีความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2544, หน้า 21) นักเรียนที่อยู่ในโรงเรียนขนาดใหญ่ มีโอกาสได้ปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนอย่างหลากหลายเพราะจำนวนนักเรียนมีมากกว่า ดังนั้นจึงมีความหลากหลาย ทั้งกิจกรรมและความคิด เช่น การร่วมอภิปรายต่าง ๆ ย่อมมีหลายมุมมอง และมากทศนะในการพัฒนา การคัดเลือกนักเรียนตัวแทนของโรงเรียน ทำให้โรงเรียนขนาดใหญ่ มีความเจริญเติบโต ในสภาพแวดล้อมสังคมกลุ่มเพื่อนได้ดีดีกว่า สอดคล้องกับแนวคิดของ สุมณฑา พรหมบุญ และอรพรรณ พรทิมา (2550) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของสังคมกลุ่มเพื่อนในการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมไว้ว่าการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมจะช่วยให้ผู้เรียน ได้รับประสบการณ์ที่สัมพันธ์กับ ชีวิตจริง ได้รับการฝึกฝน ทักษะการแสวงหาความรู้ ทักษะการบันทึกความรู้ ทักษะการคิด ทักษะการจัดการกับความรู้ ทักษะการแสดงออก ทักษะการสร้างความรู้ใหม่ และทักษะการทำงานอื่น สิ่งเหล่านี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนา ไปสู่การเป็นคนเก่ง ดี และมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กรมสามัญศึกษา (2530) ได้วิจัยเกี่ยวกับขนาดของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เหมาะสมที่สุดในเขตการศึกษา 5 ปรากฏว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่ว่าขนาดโรงเรียนขนาดใดก็ตามสามารถส่งเสริมปลูกฝังทัศนคติต่าง ๆ ทำให้นักเรียนได้เหมือนกัน

ขึ้นอยู่กับความตั้งใจจริงของครู ถึงแม้ว่าความพร้อมต่าง ๆ จะไม่เท่าเทียมกัน สมปอง ปานสุข (2542, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหา การบริหารงานกิจกรรมนักเรียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัด กรมสามัญศึกษา จังหวัดสระแก้ว พบว่า โรงเรียนที่มีขนาดต่างกันรวมทุกด้าน มีปัญหาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) นัฐพร คุชติ (2545, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพการจัด สิ่งแวดล้อมในโรงเรียนประถมศึกษา เปรียบเทียบสภาพการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนประถมศึกษา ในด้านกายภาพ ด้านการบริหาร และด้านวิชาการ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระแก้ว จำแนกตามขนาด โรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า สภาพการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระแก้ว โดยรวมอยู่ในระดับมาก สภาพการจัดสิ่งแวดล้อม ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระแก้ว โดยรวม จำแนกตาม ขนาดโรงเรียนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3. สภาพแวดล้อมของโรงเรียนตามความคิดเห็นของผู้เรียน จำแนกตามสถานที่ตั้ง ในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ $p < .05$ เมื่อพิจารณารายด้าน ทุกด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $p < .05$ โดยโรงเรียน นอกเขตเทศบาลมีสภาพแวดล้อมของ โรงเรียนดีกว่าโรงเรียนในเขตเทศบาลซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูล เป็นไปตามสมมุติฐานที่กำหนดไว้ เนื่องจากนอกเขตเทศบาล และในเขตเทศบาล มีความแตกต่างกัน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม ประชากร และสิ่งแวดล้อม เช่น ด้านอาชีพ (Occupation) นอกเขตเทศบาล ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการเกษตร ส่วนอาชีพอื่น ๆ ที่ไม่ใช่เกษตรกรรมพบมากในเขต เทศบาล ด้านสิ่งแวดล้อม (Environment) นอกเขตเทศบาล ความเป็นอยู่ของประชาชนมีความสัมพันธ์ กับธรรมชาติโดยตรง ในเขตเทศบาล สิ่งแวดล้อมส่วนใหญ่เป็นสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น ประชาชนห่างไกลจากสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ ด้านขนาดของชุมชน (Size of Community) นอกเขตเทศบาล เป็นชุมชนของเกษตรกรรมขนาดเล็ก ๆ แต่ใช้พื้นที่ขนาดใหญ่ในการประกอบอาชีพ ในเขตเทศบาล เป็นชุมชนขนาดใหญ่ ขนาดของชุมชนจะมีความสัมพันธ์กับความเป็นเมือง ด้านความหนาแน่นของประชากร (Density of Population) นอกเขตเทศบาล ความหนาแน่นของ ประชากรจะต่ำกว่าในเขตเทศบาล ด้านความต่างแบบกันหรือความเป็นแบบเดียวกันของประชากร (Heterogeneity and Homogeneity of Population) นอกเขตเทศบาล ประชากรมีความเป็นแบบเดียวกัน ในลักษณะของเชื้อชาติและความรู้ถึงทางสังคมมากกว่าในเขตเทศบาล ด้านความแตกต่างทางสังคม และการแบ่งชั้นทางสังคม (Social Differentiation and Stratification) นอกเขตเทศบาล มีความแตกต่าง ทางสังคมและการแบ่งชั้นทางสังคมน้อยกว่า ด้านการเคลื่อนที่ทางสังคม (Social Mobility) โดยปกติ จะมีการย้ายถิ่นจากชนบทเข้ามาอยู่ในเมือง แต่ถ้านเกิดเหตุการณ์วิกฤต คนในเมืองจะมีการอพยพจาก เมืองไปสู่ชนบท ด้านระบบของการกระทำระหว่างกัน (System of Interaction) นอกเขตเทศบาล

ความสัมพันธ์จะเป็นแบบส่วนตัวง่าย ๆ แค่งริงใจ ในเขตเทศบาล มีการติดต่อและสื่อสารระหว่างกัน กว้างมากกว่าในชนบท ไม่มีความเป็นกันเอง ความสัมพันธ์คงอยู่เพียงระยะเวลานั้น ๆ รูปแบบ ความสัมพันธ์มีความซับซ้อน ยุ่งยาก ผิดเพี้ยน และมีแบบแผน (กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, 2550) จากเหตุผลดังกล่าวมา จึงเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้โรงเรียนนอกเขตเทศบาลมีสภาพแวดล้อมดีกว่า โรงเรียนในเขตเทศบาล ผลการวิจัยนี้ขัดแย้งกับงานวิจัยของ บรรหาร เทียมเมฆ (2546, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพสิ่งแวดล้อมโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา จำแนกตามสถานที่ตั้งของโรงเรียนนอกเขตและในเขตเทศบาล โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) โดยโรงเรียนในเขตเทศบาลมีสภาพ สิ่งแวดล้อมเหมาะสมกว่าโรงเรียนที่ตั้งอยู่นอกเขตเทศบาล ทั้งนี้เป็นเพราะ โรงเรียนที่อยู่ในเขต เทศบาล ตั้งอยู่ใกล้แหล่งชุมชน ในตัวเมืองที่เป็นพื้นที่ที่มีความเจริญทางด้านสาธารณูปโภค ชุมชน มีฐานทางเศรษฐกิจที่ดี นักเรียนที่เข้ามาเป็นบุตรธิดาของนักธุรกิจ พ่อค้าประชาชนที่มีฐานะดีและ ข้าราชการ จึงจำเป็นที่ทางโรงเรียนจะต้องปรับปรุงดูแลสภาพแวดล้อมให้ทันสมัยอยู่เสมอเพราะ มีผู้คนสัญจรไปมาและแวะเวียนเข้าชม เยี่ยมเยียนอยู่เสมอ ขัดแย้งกับผลการวิจัยของ กิรติ จันทรมณี (2537, บทคัดย่อ) ที่ศึกษาสภาพและปัญหาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษา จังหวัดอุดรธานี พบว่าโรงเรียนประถมศึกษาที่ตั้งอยู่ในตัวเมือง มีรายการจัด สิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน ส่วนใหญ่จัดได้มากกว่าและจัดได้เหมาะสมกว่า โรงเรียนประถมศึกษา ที่ตั้งอยู่นอกตัวเมือง และขัดแย้งกับงานวิจัยของ อนันต์ นามตันทอง (2434, บทคัดย่อ) ที่วิจัยเรื่อง บรรยากาศในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอคอนสาร จังหวัดชัยภูมิ พบว่า โรงเรียนประถมศึกษาที่ตั้งอยู่ในตัวเมืองมีสภาพการจัดสิ่งแวดล้อมแต่ละรายการ ส่วนใหญ่ มีความเหมาะสมมากกว่าโรงเรียนที่ตั้งอยู่นอกตัวเมือง

4. ความต้องการพัฒนาสภาพแวดล้อมของนักเรียน ในแต่ละด้านอภิปรายดังนี้

4.1 ความต้องการพัฒนาสภาพแวดล้อม ด้านอาคารสถานที่ ได้แก่ ควรเพิ่มสถานที่ พักผ่อนหย่อนใจในโรงเรียน เป็นอันดับแรก เนื่องจากการพักผ่อนหย่อนใจช่วยผ่อนคลายความ ตึงเครียด ทำจิตใจเยือกเย็น แจ่มใสร่าเริง ทำให้มีกำลัง และมีความต้านทานโรคดีขึ้น ทำให้มี การตัดสินใจปัญหาต่าง ๆ ได้รวดเร็วและรอบอบยิ่งขึ้น (กลุ่มงานสุขศึกษา โรงพยาบาลขอนแก่น, 2550) รองลงมาได้แก่ ควรจัดให้มีห้องพยาบาลแยก จากอาคารเรียน ทั้งนี้เนื่องมาจากบางโรงเรียน ห้องพยาบาลติดกับห้องเรียน เสี่ยงดังสร้างความรำคาญให้ผู้ป่วยและควรจัดให้มีแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ในโรงเรียน เพื่อให้ นักเรียนศึกษาค้นคว้าและศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเองได้ (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2545, หน้า 1-9) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาอำนาจ ครอบบุญ (2547, หน้า 190) ที่ได้ทำการศึกษาสภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียน ศูนย์ศึกษา

พระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในจังหวัดชลบุรี ในด้านสถานที่ ที่นักเรียนมีความต้องการเป็นอันดับแรกคือ บรรยากาศที่ดีสวยงาม น่าร่มรื่นของอาคารสถานที่ ซึ่งมีผลต่อสุขภาพจิตที่ดีของผู้เรียน และทัศนคติที่ดีต่อสภาพแวดล้อมในโรงเรียน

4.2 ความต้องการพัฒนาสภาพแวดล้อมด้านการเรียนการสอน ได้แก่ ควรจัดให้มีการไปเรียนนอกสถานที่ที่บรรยากาศดี ๆ เนื่องจากการเรียนรู้นอกสถานที่จะสร้างความกระตือรือร้นในการเรียน ได้รับความรู้ ประสบการณ์ตรง และหลีกเลี่ยงความจำเจในห้องเรียนซึ่งบรรยากาศในการเรียนการสอนดังกล่าวมีอิทธิพลต่อการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่สถานศึกษาต้องจัดให้เหมาะสมรองรับมาได้แก่ การจัดให้มีสื่อความรู้ใหม่และทันสมัยตลอดเวลา เพื่อให้นักเรียนได้ศึกษาเรียนรู้ทันโลกทันเหตุการณ์ (พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร, คำแถลงนโยบาย, 23 มีนาคม 2548) และควรจัดให้มีตำราที่นักเรียนเรียนเข้าใจง่าย ทั้งนี้เพราะสื่อและอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอนสามารถสร้างความสนใจของผู้เรียน ซึ่งการเรียนการสอนถือว่าเป็นหัวใจของสถานศึกษา ครูอาจารย์ ผู้สอน ต้องจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุตามเป้าหมายของหลักสูตร ได้อย่างมีประสิทธิภาพเป็นที่เชื่อถือของสังคมได้ ซึ่งตรงกับแนวคิดของ วิญญู ผสมทรัพย์ (2546, หน้า 32) ที่กล่าวว่า การจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม ให้เอื้อต่อการเรียนการสอน ทั้งในห้องและนอกห้องเรียน โดยครูจะต้องจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดเตรียมสื่อ วัสดุอุปกรณ์ รวมถึงแหล่งเรียนรู้ ทั้งในห้องและนอกห้องเรียนอย่างหลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้า ปฏิบัติตามความถนัดและความสนใจ

4.3 ความต้องการพัฒนาสภาพแวดล้อม ด้านการให้บริการผู้เรียน ได้แก่ ควรมีที่คั่นน้ำตั้งไว้หน้าห้องเรียนทุกห้องเรียน เนื่องจาก กิจกรรมการเรียนการสอนของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 2 และช่วงชั้นที่ 3 ใช้ทักษะการฝึกปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่ และสภาพอากาศที่ร้อนทำให้เกิดอาการกระหายน้ำบ่อย ๆ ถ้ามีที่คั่นน้ำตั้งไว้หน้าห้องเรียนก็จะทำให้นักเรียนได้รับความความสะดวก ไม่เสียเวลาปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอน การบริการด้านน้ำดื่มจึงเป็นสิ่งที่พวกเขาต้องการมากที่สุดรองลงมาได้แก่ ควรจัดสรรอาหารเสริม (นม) ให้แก่นักเรียนทุกชั้น และควรจัดสรรอาหารกลางวันให้แก่นักเรียนทุกคน เพื่อให้ให้นักเรียนได้รับโภชนาการตามมาตรฐานซึ่งโรงเรียนควรหางบประมาณมาสนับสนุนเนื่องจากการให้บริการตามความต้องการดังกล่าว สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านคุณภาพผู้เรียน มาตรฐานที่ 7 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2549, หน้า 12)

4.4 ความต้องการพัฒนาสภาพแวดล้อม ด้านการจัดการศึกษาเพื่อสนองความมุ่งหวังของผู้เรียนได้แก่ ควรมีการแนะแนวทางการประกอบอาชีพในอนาคต เนื่องจากนักเรียนในระดับช่วงชั้นดังกล่าวเป็นระดับที่ต้องอาศัยทางเลือกที่ถูกต้องตรงตามความต้องการของตนในแนวทาง

การศึกษาต่อตามสายทางแห่งอาชีพที่ใฝ่ฝันหรืออาจไม่ศึกษาต่อแต่ต้องการมีแนวทางในการประกอบอาชีพได้ รองลงมาได้แก่ ควรวัดและประเมินผลตามความถนัดของนักเรียนแต่ละคน เพื่อให้เกิดความยุติธรรมในการวัดและประเมินผลเนื่องจากนักเรียนมีความสามารถและความถนัดแตกต่างกัน และควรจัดให้มีวิชาเลือกที่หลากหลาย เพื่อสนองความต้องการตามความสนใจของผู้เรียน สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านการบริหารและการจัดการศึกษา มาตรฐานที่ 14 สถานศึกษา มีการจัดหลักสูตร และกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2549, หน้า 14)

4.5 ความต้องการพัฒนาสภาพแวดล้อม ด้านการจัดกิจกรรมผู้เรียน ได้แก่ ควรมีกิจกรรมสร้างประโยชน์แก่ชุมชน เนื่องจากนักเรียนเข้าสู่ช่วงวัยรุ่นต้องการแสดงออกให้เป็นจุดเด่น เพื่อให้สังคมยอมรับ ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ และเพื่อให้เกิดความรัก ความสามัคคีระหว่างสถานศึกษาและชุมชน รองลงมาได้แก่ ควรให้ครูและนักเรียน ได้ทำกิจกรรมร่วมกัน เพื่อใช้ความใกล้ชิดพิชิตปัญหาต่าง ๆ และควรจัดกิจกรรมเสริมวิชาการ ใน วันเสาร์-อาทิตย์ เพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาการให้ได้มาตรฐาน สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านการบริหารและการจัดการศึกษา มาตรฐานที่ 5 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนอย่างหลากหลาย (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2549, หน้า 14)

4.6 ความต้องการพัฒนาสภาพแวดล้อม ด้านสังคมกลุ่มเพื่อน ได้แก่ ควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการรุ่นพี่ดูแลรุ่นน้อง เนื่องจากโรงเรียนเปิดสอนในระดับอนุบาล-ช่วงชั้นที่ 3 มีความแตกต่างกันทางระดับชั้นมากนักเรียนจึงต้องการที่จะแบ่งเบาภาระของคุณครูและต้องการแสดงบทบาทของตนในฐานะรุ่นพี่ให้รุ่นน้องยอมรับและปลูกฝังระบบประชาธิปไตยในโรงเรียน รองลงมาได้แก่ ควรมีการจัดรวมกลุ่มรุ่นพี่และรุ่นน้องในการทำกิจกรรมร่วมกันเพื่อช่วยสร้างความรักความสามัคคีลดช่องว่างระหว่างวัยของนักเรียนในโรงเรียน และควรมีการจัดการกิจกรรมรับรุ่นน้องของรุ่นพี่ในโรงเรียน ซึ่งการสร้างความสัมพันธ์ ในด้านสังคมกลุ่มเพื่อนทำให้เกิดความพร้อมเพียงในหมู่คณะเกิดความอบอุ่นเป็นกันเองระหว่างนักเรียนรุ่นพี่กับรุ่นน้อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาอำนาจ ครอบบุญ (2547, หน้า 194) ได้ศึกษาสภาพและความต้องการพัฒนาสิ่งแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียน ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนา วันอาทิตย์ ในจังหวัดชลบุรี ในด้านสถานนักเรียนและกลุ่มเพื่อนร่วมชั้น พบว่า นักเรียนมีความต้องการความรักความสามัคคี การทำงานเป็นทีมและความปรองดองกันของสังคมกลุ่มเพื่อนที่ผู้บริหารควรสนับสนุนให้บังเกิดมี

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. โรงเรียนควรจัดสภาพแวดล้อมทางด้านอาคารสถานที่ โดยปรับปรุงห้องน้ำห้องส้วม ให้ถูกสุขลักษณะเพิ่มสถานที่พักผ่อนหย่อนใจในโรงเรียนตลอดจนควรแยกห้องพยาบาลจากตัวอาคารเรียน
2. โรงเรียนควรจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนการสอน โดยเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ประเมินการสอนของครู ให้นักเรียนได้ไปเรียนนอกสถานที่ ตลอดจนควรจัดให้มีสื่อความรู้ใหม่ ๆ และทันสมัยตลอดเวลา
3. โรงเรียนควรจัดสภาพแวดล้อมทางการให้บริการผู้เรียน โดยการบริการด้านการจัดหางาน ให้ กับนักเรียนที่จบการศึกษา โรงเรียนควรมีน้ำดื่มที่สะอาดมีจุดบริการเพียงพอ และควรจัดสรรอาหารเสริม (นม) ให้แก่นักเรียนทุกคน
4. โรงเรียนควรจัดสภาพแวดล้อมทางการจัดการศึกษา เพื่อสนองความมุ่งหวังของผู้เรียน โดยการให้นักเรียนมีอิสระ ในการเลือกเรียนวิชาเลือก จัดแนะแนวทางการจัดอาชีพในอนาคต และควรวัดผลประเมินผลตามความถนัดของนักเรียนแต่ละคน
5. โรงเรียนควรจัดสภาพแวดล้อมทางการจัดกิจกรรมผู้เรียน โดยการจัดให้มีความหลากหลาย และมีเสรีภาพในการจัดกิจกรรมผู้เรียนควรมีกิจกรรมสร้างประ โยชน์ชุมชน และควรให้ครูและนักเรียนได้ทำกิจกรรมร่วมกัน
6. โรงเรียนควรจัดสภาพแวดล้อมทางด้านสังคมกลุ่มเพื่อน โดยการปลูกฝังการอ่อนน้อม ถ่อมตน ของรุ่นน้องให้มิต่อรุ่นพี่ในโรงเรียน ควรมีคณะกรรมการรุ่นพี่ ให้คอยดูแลรุ่นน้องและควรมีจัดรวมกลุ่มรุ่นพี่รุ่นน้องในการทำกิจกรรมร่วมกัน
7. ควรให้การส่งเสริมและสนับสนุนปัจจัยต่าง ๆ ให้กับโรงเรียนขนาดกลาง เพื่อปรับปรุงพัฒนาในด้าน อาคารสถานที่ ด้านการให้บริการผู้เรียน ด้านการจัดการศึกษาเพื่อสนองความมุ่งหวังของผู้เรียน และด้านสังคมกลุ่มเพื่อน ให้ทัดเทียมกลุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่
8. การติดตามดูแลโรงเรียนในเขตเทศบาล เกี่ยวกับการจัดการความเหมาะสมของสภาพแวดล้อม ด้านอาคารสถานที่ ด้านการเรียนการสอน ด้านการให้บริการผู้เรียน ด้านการจัดการศึกษาเพื่อสนองความมุ่งหวังของผู้เรียน ด้านการจัดกิจกรรมผู้เรียน และด้านสังคมกลุ่มเพื่อน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนขนาดกลาง
2. ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนในเขตเทศบาล

3. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ที่ทำให้โรงเรียนมีขีดความสามารถในการที่จะพัฒนา
สภาพแวดล้อมของโรงเรียนในด้านต่าง ๆ ให้มีคุณภาพ และสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University